

Experiment

Experiment ve vědách (přírodních) je cílené provedení určitých aktivit, co nejlépe promyšlených, a to tak, abychom co nejpřesněji věděli, co děláme a jak to děláme. A přitom napjatě očekáváme, co „to“ udělá, aniž jsme to mohli předem odhadnout (natož předem určit); proto onen experiment právě provádíme, abychom to zjistili. Proto je třeba od experimentu přísně odlišit pouhý pokus o něco, který se může zdařit, ale také nemusí. Ale i když se zdaří, nemusíme ještě vědět, v čem ten zdar spočívá; abychom tomu lépe porozuměli, musíme něco podobného provádět víckrát (a s malými obměnami – to už se začíná experimentu blížit). Naproti tomu tzv. experimentování ve sféře umění je opuštění některého z pravidel, jež se zrodila a upevnila v jisté tradici (jde tedy o jisté uvolnění tradice, které se však liší od pouhé entropické tendence tím, že vedle jistého uvolnění tu je naopak zase jakési vytvoření a upevnění nových pravidel, zpravidla náročnějších, než byla ta opuštěná). Zatímco ve vědě úspěch experimentu spočívá v novém poznatku, úspěch experimentu v umění spočívá v tom, jak na výsledek budou reagovat jiní, jednak jiní umělci, zejména však posluchači, diváci, zkrátka umělecká „veřejnost“, umělecký svět vůbec. – Od obojího uvedeného typu „experimentování“ se však ještě významně liší experiment ve filosofii (viz tam).

(Písek, 121123-1.)